

דבר שיש לו מתירין

מקור הדין

ביצה דף ג עמוד ב (סוגיה זו ראינו גם בדין "חתיכה הראויה להתכבד"):

מיתיבי: אחד ביצה שנולדה בשבת ואחד ביצה שנולדה ביום טוב אין מטלטלין אותה לא לכסות בה את הכלי, ולא לסמוך בה כרעי המטה. אבל כופה עליה את הכלי בשביל שלא תשבר. וספיקא אסורה. ואם נתערבה באלף – כולן אסורות. בשלמא לרבה דאמר משום הכנה – הוי ספיקא דאורייתא, וכל ספיקא דאורייתא לחומרא. אלא לרב יוסף ולרבי יצחק, דאמרי משום גזרה, ספיקא דרבנן היא, וכל ספיקא דרבנן לקולא! (אמרי לך): סיפא אתאן לספק טרפה. – אי הכי, אימא סיפא: נתערבה באלף – כולן אסורות. אי אמרת בשלמא ספק יום טוב ספק חול – הוי דבר שיש לו מתירין. וכל דבר שיש לו מתירין – אפילו באלף לא בטיל.

נדרים נז:נח. (מצורף הדף עצמו, מדף נח. "כל דבר שיש לו מתירין"):

דתניא: רבי שמעון אומר: כל דבר שיש לו מתירין, כגון טבל ומעשר שני והקדש וחדש – לא נתנו בהן חכמים שיעור, וכל דבר שאין לו מתירין, כגון תרומה ותרומת מעשר וחלה וערלה וכלאי הכרם – נתנו בהם חכמים שיעור; אמרו לו: והלא שביעית אין לה מתירין, ולא נתנו בה חכמים שיעור, דתנן: השביעית אוסרת כל שהוא במינה! אמר להן: אף אני לא אמרתי אלא לביעור, אבל לאכילה – בנותן טעם.

טעם הדין

מדוע דבר שיש לו מתירין לא בטל?

- ❶ **רש"י** ביצה ג: ד"ה שיש לו מתירין.
- ❷ הר"ן בנדרים נב. בתחילת העמוד "וקשיא להו לרבנותא" (על הדף. מצ"ב) עד סופו.

שלחן ערוך, ק"ב, סעיפים: א, ד (סעיף ד' עד "דם הבלוע בה". ש"ך וט"ז).

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קב

דין דבר שיש לו מתירין, ובו ד' סעיפים.

סעיף א

כל דבר שיש לו מתירין, כגון ביצה שנולדה ביום טוב, שראויה למחר, אם נתערבה באחרות, בין שלימה בין טרופה, אינה בטלה

אפילו באלף. ואפילו ספק נולדה ביום טוב, ונתערבה באחרות, אסורות. ואם נתערבה בשאינה מינה, בטלה בס' (טור וש"ד ותשו' הרא"ש ור' ירוחם והגהות ש"ד ורש"ל ורוקח וכו"ד סמ"ג וסמ"ק בהל' יום טוב וכו"כ או"ה כלל כ"ו בשם סמ"ג ות"ח כלל מ"ג ולא כב"ח וסמ"ק סימן רי"ד וכו"מ באגודה ומרדכי ריש ביצה בשם ראבי"ה וכו"כ טא"ח סימן תקי"ג והאגור בשמו והאו"ה כלל כ"ה בשם מרדכי ריש ביצה בשם ראבי"ה ולא כב"ח). הגה: מיהו אם לבנו בה מאכל, או נתנו בקדירה לתקן הקדירה, כגון שמלאוה בתרנגולת, אינה בטלה (הגהת ש"ד ובארוך) ועיין בא"ח סימן תקי"ג.

סעיף ד

יש מי שאומר דלא שייך דבר שיש לו מתירין היכא שהמאכל מתקלקל. הגה: הא דדבר שיש לו מתירין אינו בטל, היינו דוקא אם האיסור בעין או שיש עדיין ממשות האיסור בתערובת, אבל טעמו, בטל (טור א"ח סי' תקי"ג ובארוך והג"א סוף עבודת כוכבים ומהרא"י בשם מהרי"ח). וכן אם אין איסור מחמת עצמו, בטל. ולכן חתיכה שלא נמלחה תוך ג' ימים, אף על פי שי"א דמקרי דבר שיש לו מתירין הואיל ומותרת לצלי, אפילו הכי בטילה, דאין איסורה אלא מחמת דם הבלוע בה (תרומת הדשן סימן ק"ע).

ש"ך (ס"ק יא):

אע"פ שיי"א כו' - כלומר והעיקר אינו כן דלא מקרי דשיל"מ הואיל ולצלי לא נאסר מעולם, וכמ"ש בסימן ס"ט ס"ק נו.

יוסף צבי רימון – דבר שיש לו מתירין – מקורות

רש"י הנודר מן המבושד פרק ישי נדרים ר"ג

נב

עין משפט
גר מצוה

י א מיי' פ"ה מחל'
מדרים הלכה יא סמג
לאוין רמב עוש"פ י"ד
סימן רעז סעיף ט :

מומר ברוטב • מרק : **ובקופס** •
מקפה עבה מחבלין פורלירל"ש בלע"ז:
שנהבולו • בחור בשביל רוטב שנהב
בבילי ובשביל טעם בשר שהיה
בבילים : **כן הדבר** • שאזור (ג)
כשאמר בשר זה עלי שיש בקדרה
לכשאמר כן כל מה שיש בקדרה
שיש זו טעם בשר אזור : **שפוזר**
זמן הדבר • גזון שאמר בשר זה עלי
ועתה בשר • אבל כי לא אמר בשר זה
עלי • לאן תום בשר עלי דמשתע בשר

מותר ברוסב ובקפח ור' יהודה איסר אמר
רבי יהודה מעשה ואסר* עליו רבי מרפן
(6) בביצים שנתבשלו עמו אמרו לו כן הדבר
איתמי בומן ש'אימר בשר זה עלי שהגורד
מן הדבר ונתערב בארדאם יש בו בנותן מעם
אסור **הערה** מן היין מותר בתבשיל שיש בו
מעם יין אמר קנסם יין זה (7) שאני מועם ונפל
לתבשיל אם יש בו בנותן מעם הרי זה אסור:
במ'

אין צו בוטן טעם מוזר וואס גדרט
דער שיש לו מתיבין הוא כדאמרינן
לקמן בפירוש הערוך מן הירק (קד יט)
מאוס מרמזה לא תאכלו ופליחו מדברי
כן וקיימת לו דכל שיש לו מתיבין
אפילו באהל לא בטיל ויש לומר דבי
אמרינן אפילו באהל לא בטיל הכי
מילי מין במזין אבל הכא כי קאמי
ונתערב בזהר שאמי ממי דומי
דבליש שנבדלו עמו כולו שמי ממי

עלי אלא קיום בשר עלי דממע בשר ממע מותר ברוכב ובקיפה :
(פ"ג מ"י) הנהו שאור משיסא חטים לחוד מיסא האורא אם יש בה
גמ'

עסעס דגן חייבה ואס לאו פטורה אי"כ למה אמרו העבול דכל פסחא בשמא ושלח במיט בטון טעם וטבל דבר שיש לו חייב האו וואפ"ה קנני דשלח במיט בטון טעם ויהי' איחא בהדיא בירושלמי (דפריקין דגמרא' חמא וזי הכלל היה ר' שמעון איזמר מאסר ר' יהושע כל דבר שיש לו מחירין כגון טבל ומעשר שני והקדש וחודש לא נקטו בו חכמינו שיעור מין במיט במשהו ושלח במיט בטון טעם וכל שאלו לו מחיריו כגון פירות וכו' מין במיט ואלא במיט דטעם נקטו כליו דגמרא אה אה וידידיו לוי דברד שיש לו מחיריו או דברד שאין לו מחיריו

[illegible][illegible][illegible]

מחלה לא תריו דשמי מים ומלה כיון דעיסה לא מחתכרד אלא בהו כמין במים דמי חדע לחמירין בריש שמעחה דהאס כ' מקשינן וליכטל
ומים ומלה לגבי עיסה אמר להו ר' אבה הרי שנחטב קב חטים שלו בעשרה קבין של חטיו ויכל הלה וחדו ואחיש עליה ואמר רבי
אחישא שפיר עבוד לחטיו עליה מאי שגא חטים בשעורים דלא קלמר להו דהא ליה מין בשאשוי מוט ובטל חטים בחטים נמי לר' יהודה

הוא דנה בצילי נרצח, צטל מזהקארד ר' חושע'ה הכי ולא קאמאר הא מים ומלה לגבי עיניה חמים ושעורים הוא שמע מיהא לחמים בתחתים איכא לדמיוי לפי שאי אפשר לעיניה בלא מים ומלה אלו דברי הראשונים ז"ל ולי נראהו דברי הרב אלפסי ז"ל דכי תאן האה דדבר שישם לו מהירין בשאט מוט צבילי הגי מילי כל שאסור עכשו ועמוד להיות יסוד אחר זמן כנדרים משום דקא מיבעיא לי כיון דנרצח צבילה

ה'אורטורי' מ'ין ב'מ'וט ב'ט'יל כ'מו ב'ש'א'ט מ'י'ט מ'ה ר'או ה'כ'מ'ים ל'ח'ל'ק ד'ד'ב'ר ש'ש ל'ו מ'ח'ד'יר ב'ין מ'י'ט ל'ש'א'ט מ'י'ט ו'מ'ח'ז'ה ט'ע'ם ו'ך ג'ר'ח' ל'י ד'ר'ש'ו ב'צ'ע'ט'ע'מ'ל א'ך ד'ב'ר ד'ח'ז'ק'ה ל'ר'ב'ן ו'ל'ר' י'ה'ו'ה ד'ח'פ'ל'גו ב'מ'ין ב'מ'י'ט א'י ב'ט'יל א'י ל'א ו'א'ח'ו'י'ן ב'פ' ה'ק'ו'ץ ר'ב'ה (מ'נ'ח'ם כ'ב') ד'ש'מ'י'ה מ'ק'ר'א א'י ד'ר'ש'ו ו'ל'ק'ח מ'ד'ם ה'כ'ר ו'מ'ד'ם ה'ש'ע'יר ש'א'ט"פ ש'ד'מ'ו ש'ל פ'ר מ'ר'וב'ה ק'ר'י ל'י'ה ד'ס ה'ש'ע'יר א'ל'מ'א ל'א ב'ט'יל ו'ק'ס'ב'ר ר'י י'ה'ו'ה ד'ח'י'ט ט'ע'מ'ח מ'א'ס

דמיון במיש לא בטיל לפי שכל דבר שהוא דומה לחבירו איט מחלישו ומבטל אלט מעמידו ומחזקו ומאסו הכי סבירא ליה לר' יהודה בטילה איסורי דמין במיש לא בטיל ורבנן לא משמע להו הכי דמכל מקום מין במיש דאיסור וסיסר אין דומין זה לזה כיון דחד איסור וחד שרי שאין ראוי ליתך אחר דמיון בענש "אלא אחר חילוקן באיסור וסיסר אלא היינו טעמא דרס הכי איט מבטל דס השעיר מאסו

דרכיון השנים עולים כלומר ששברים לזריקה אין מבטלים או לא זה דבר הכי ר' יהודה אילי אחר דמיון העולם אלו רבין אחר דמיון ההיתר ולפיכך כל שחוקין באיסור והיתר אפי' מין במינו בטיל לזהו ליה כמין בשאיש מיט ומשום הכי אמרין דבדבר שיש לו מחירין נטו רבנן משום חומרת דכיון שאין דבר זה חלוק מן ההיתר לגמרי באיסור והיתר שהרי אף הוא סופו להיות נותר במחור

במקום זה נראה כי יש להבחין בין שני סוגי חלוקה: חלוקה של מידע (החלוקה הראשונה) וחלוקה של מידע (החלוקה השנייה). חלוקה של מידע היא חלוקה של מידע בין אנשים, וזוהי חלוקה של מידע בין אנשים. חלוקה של מידע היא חלוקה של מידע בין אנשים, וזוהי חלוקה של מידע בין אנשים.

ההסכרן של איסור כיון שהוא עשוי מן השלמות אזה חילוק שיש בין מיט לשלטי מיט אבל בשם לו עכשו היור כי יהיה דפ משילין שאף מים ומלח מותרין עכשו במקום שרגלי שתייה שוין בזה הרי נתקרב הכרה היור של עשים למים ומלח שאף עכשו מותרין ומותרין מיט שהאיסור תרוב אז אפשר לחלוק שיש בין מיט לשלטי מיט ששלמות דלא הכ"ס לרבות חילוק והאיסור תרוב נזהר להו מחלוק דמיט ושליט מיט

[illegible]

[מ"ל] מחטים בחטים וחטים בשעורים הוי"ה בעצמא נינהו ולא בלקן דהא אחיבו עליה כדחציא הסם

[illegible][illegible]

במסגרת פרויקט זה נערכו שני סדנאות עבודה, אחת בשיתוף עם מנהל המחלקה לבריאות הנפש, והשני בשיתוף עם מנהל המחלקה לבריאות הנפש, והשני בשיתוף עם מנהל המחלקה לבריאות הנפש.

בדו"ח הוא נמנחן וז' לכן מ'שרא ש'י ו' ישרא' לעולם אסור אל' וזה דבר אש' בדו"ח ה'י אלה' נ' מ'ק'י' דבר ש'ט ל' מ'ס'ר'ין אל' מ'ח' להס'ר ה'ד'ע' ולב'ר י'צנ'ה ש'י אכל ה'י פ'ח' ב'ד'י' ב'ש'ר' לעולם ש'י ו'ז'י ב'כ'ו'ח'ח' לעולם אסור ו'ל' מ'ק'י' דבר ש'ט ל' מ'ס'ר'ין ו'כ'ו'ח'ח'ס'ק'ה' ד'ה'ס' ו'מ'י'ח'ז' ל' ד'ה' ד'פ'ר'ט'ע'ן ע'ל'י' מ'י'ה' ו'ד'י' בדו"ח ה'י ד'ה'ס' ה'כ' ק'א'מ'ר'ע'ין ו'כ'ו'ן ל'ש'ר'א' לעולם אסור ל'ה' נ'ח'ז'י' אל' י'ש'ר'א'ל

ממשי היחיד של כהן אלו בדין חלל פה שחפזה עם הלוי בזהר כיון שיש לו ולכל אדם הישר בה עבשו ראו להחמיר בצטולה ודבר פשוט הוא : נמ'

רבי עמרם ב"ר ש' אלף אחד חילוקו בלתי-ס' נכריין לבקו דף נט ע"ב ד"ס חלוי גבי מעשר :

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף נב עמוד א

פ' דרא"ש
ומה נחשב ונקבע -
יט"ט דק דק בשב
ומה נקבע בשבול
נקבעה בשבת
דוקא מה שנקרא בשב
י"ט יסודא תוס' דבין
ש"ט ט מסס מסס
אקור: אימתי בשב
שחבר בשב ז' ע"י
דבין דלחך בשב ז'
ש"י עליה תחיה
דליקורא ואקור בשבת
ובגמרא חז"ל שאלו
קיום חלל דבני האקור
עמא חלל דבני האקור
שב: ז' חומה תבטיל
ש"ט ט מסס י"ן
כנגד דכ"י יסוד:

[.ᵛᵇ ᠑7]

תוכפות

אמר י"ו מפנה וספר
 וס' פירוש
 דבי הכי דבשר שאני
 מוטע אקור ברטס
 ה"נ אם אחר שאני אורכ
 ובמנהלתי כפי הוא
 כי קא מייבטי לאני
 בשאני אורכ בשאני
 מוטע דוקא אז לא
 דוקא קור לענין טעם
 פירוש מוטע : **אמר**
 לו ק דכר : שאקורין
 אפילו ציורם שמהם
 כפי הכשר ואימתי בחזק
 שחבר בשל אר עני
 צ"ע דקונחוס הו דבר
 וכלל (לקמן דף ט') :

